№ 143
შაბათი, 8 ივლისი 1895

1877—1895

ივერია

№ 143
შაბათი, 8 ივლისი 1895

რედაქცია:
ნიკოლოფოლის ქუჩა, 21.
ტფილისი.
გაზეთის დასაბარებელად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციის და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას.
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე—16 კაპ. მეორეხარისხოვან—8 კაპ.

გაზეთის ღირს:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	70
9	8	—	3	3	55
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

„ივერიის“ ტელეფონი№ 227

საზაფხულო თეატრი
(ბუმკინისეული).
2 ივლისს დანიშნული წარმოდგენა
ქოროღლი
ბაზარი შკოფი
გადადგა 9 ივლისისათვის.

ვპისრულობ
ყოველ გვარს სასამართლო საქმეს, როგორც სამოქალაქოს, ისე სისხლის სამართლისას, ვწერ ყოველ გვარს არზებს, ვტეტრთულობ ადრეთვე მამულების გასაქმაში დაბირავებას.
მსურველთა მოგებრძანონ დილის 8—10 სასთაფლე და საღამოს 6—8 სასთაფლე.
ოქრომეფლების ქუჩა, სახლი ბაბიოვისა, № 30, იკითხეთ ა. მ. ახნაზაროვი.

„წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ გამგეობა ამით აცხადებს, რომ ვისაც მსურს დაიქიროს ადგილი მეორე მასწავლებლისა ბათუმის ქართულს სკოლაში, უნდა თხოვნით მომმართოს გამგეობას 25 ივლისამდე ამ წლისა. მეორე მასწავლებელს ეძლევა: ჯამაგირი თვეში ოთხი თუმანი, სადგომი და მოსამსახურე.

(7—1)

მოულოდნელი პროექტი.

ტფილისი, 8 ივლისს.

უცნაური პროექტები ჩვენში სოკოებივით ჩნდება და ისეთი მდიდარი ფანტაზიაა ამ მხრივ, რომ არც ერთი ქვეყანა არ შეგვედრება. აი ერთი მაგალითიც კიდევ:

გორის საოსტატო სემინარიისთან დაარსებულნი არიან სამნი პირველდაწყებითნი სასწავლებელნი: ქართული, სომხური და თათრული. ამიერ დანიშნულება ორივ გვარი იყო და არის: პედაგოგიურად მოემზადებინა სამივე ტომის მოსწავლეები ესრეთწოდებულ პროსემინარიისათვის, რომელიც თავისის მხრივ ამზადებს სოსტატო სემინარიაში შესასვლელად. პედაგოგიური მომზადება იმაში მდგომარეობდა, რომ მავშვები ჯერ სავლებს ისმენდნენ თავისს დედა-ენაზედ, კარგად იმართებოდნენ ქართულს წერა-კითხვაში და სწავლობდნენ რუსულს ენას და რუსულს წერა-კითხვას დედა-ენის შემწეობით და თვალსაჩინო ლონისძიებით. ბოლოს იგინი შეუდგებოდნენ ხოლმე სწავლას საგნებისას რუსულს ენაზედა. მეორე დანიშნულება ამ სკოლებისა უფრო კიდევ დიდი იყო: მათში სემინარიის მოწფეები, როგორც მომავალნი მასწავლებელნი სახალხო სკოლებისა, თვალ-ყურს დადგებდნენ სწავლების ხერხებს, ოსტატობასა, აძლევდნენ გაკვეთილებს დედა-ენისას, ვარჯიშობდნენ საგნებისა და რუსულის ენის სწავლებაში დედა-ენის შემწეობით, და ამ სახით მზადდებოდნენ თავისის დანიშნულებისათვის ისე, როგორც გონივრული პედაგოგია მოითხოვს. ერთი სიტყვით, ეს სკოლები იყვნენ სამაგალითონი, სანიმუშონი, რომელის მზგავსად უნდა მოწყობილიყო ყოველი სახალხო სკოლა.

ამ დაწესებულებას, დიდად სასიკეთოს ქვეყნისათვის და სახალხოს ენისათვის, ახლა თურმე მოშლას უპარებენ, როგორც შეგვატყობინა გორის კორესპონდენტმა. დამბადებული ‘ამისთანა განზრახვა: სამივე პირველდაწყებითი სკოლა ბიაკეტოს და მათი მოწაფენი შეერთდნენ, შეერევნენ ერთმანერთში და შედგენონ ერთი სკოლა, ერთი სასწავლებელი. თუ ეს პროექტი განხორციელდა, გონივრული და სასარგებლო მოწყობილება ჩვენის სახალხო სკოლებისა სთავეშიგე დაშრება და ხალხის განათლებას მეტად ცუდი დღე დადგება. ამას ჩვენ ეხლაკე დავანახებენთ მათ, ვინც ამ საგნაში ჩაკვირვებული არ არის. ჩაკვირვებულთ-კი უნვნოდაც მშვენიერად ესმით, თუ რა დიდის ვნების მომასწავებელია განზრახული ცვლილება.

ჯერ ვიკითხოთ: რა ენაზედ იქნება სწავლა ამ შერეულს სკოლაში? ყველასთვის ცხადია, რომ სამ-ოთხ ენაზედ სწავლების წაყვანა ყოველად შეუძლებელია. სკოლაში გამეფდება ერთად-ერთი ენა, სახელდობრ რუსული, რომელზედაც სწავლა უნდა ისმინონ ყველა ტომის პატარა მაწაფეებმა ამ თავითვე, როდესაც მათ ჯერ ეს ენა შესწავლილი არა აქვთ. და რავდენად შეუსაბამოა, აუტანელი და მავნებელი ბავშვის გონებისათვის ცუნონის საგნების სწავლება უცნობ ენაზედ, ამის განმარტება არაკისათვის საჭირო არ არის. ამისთანა სკოლაში დედა-ენა, როგორც ხერხი, ლონისძიება სწავლებისა, მალი ცოდნისა, გაკრება და ბუნებრივი მეტყველება არამც თუ არ გაეხსნება, ბავშვებს, კიდევ დაეხშვება, და რადგანაც რუსულს ენასაც იგი ვერ ეცოდინება, შიშშილს, ძლიერ გაკრცელებულ ავადმყოფობას, საკვდილის სიხშირეს, სხეულის სიდუხჭირეს, ზნეობრივს და გონებრივს სიღატაკეს: ყოველივე ეს ცხადად ამტკიცებს კაპიტალიზმის განვითარებლობას და არის, ამასთანავე, მიზეზი ამ განვითარებლობისა. ხოლო მიზეზი ამ სიღატაკისა არის უცხო ქვეყნების კონკურენცია. მაშასადამე, ამ თავში თუ დავამტკიცეთ, რომ უცხო ქვეყნების კონკურენცია სულ უფრო და უფრო ადატკეებს ხალხს და აეხსენი, რა გავლენა უნდა იქონიოს ხალხის სიღატკეყ და ყოველშავე, რაც ამ სიღატკეყ მოჰყვება, მაშინ დამტკიცებული იქნება, თუმცა ირიგიუოდად, რომ კაპიტალიზმი რუსეთში არც განვითარებულია და არც განვითარება მოელის.

მაშ რა არის თავი და თავი მიზეზი, რომ რუსეთში მრეწველობა ერთ წერტილზედ შეჩერდა. ის, რომ პეტრი თან-და-თან იფფდება. როდესაც ევროპაში კაპიტალიზმი იწყებდა, პეტრი ასე იღვი არ ყოფილა. არც ამ ფენი გარდასახადი ელო ფულით ხალხს, რადგან არც ამ ფენი ჯარი ჰყავდა ვისმე და არც ამ ფენი საომარი იარაღი ჰქონდათ. ამიტომ ხალხს შეეძლო რიგიან ფარად გაეყიდა პური და პურში ადებული ფულით მარტო გადასახადი არ გიესტრმრებია, ფაბრიკის ნაწარმოებიც ეყიდნა. რასაკვირველია, ეს ერთბაშად არ მოხდარა: შინაური წარმოება ნელ-ნელა უთმობდა ალგს ფაბრიკისას. მაგრამ ბოლოს და-ბოლოს მრეწველობის განვითარებამ მაინც შესაძლებელი იყო, რადგანაც შინაგანი ბაზარი არსებობდა. იქ, სადაც ერთბაშად აჰყარეს ვლეტები თავის მიწებიდან, მაგ. ინგლიში, შინაგან ბაზარს შედგენენ ფაბრიკის მუშები. შინაგან ბაზარს გარდა ევროპის სახელმწიფოებს, განსაკუთრებით ინგლისს, ჰქონდათ ღუბი ბაზრები, დიდი და მდიდარი კოლონიები. არც ამ კოლონიებს აწუხებდა მაშინ ძლიერ პური კონკურენცია ანუ დიდი სახელმწიფო გადასახადი, და რა ფულსაც აიღებენენ თავის ჩარსახელში, მათ უმეტესად ფაბრიკის ნაწარმოებს ყიდულობდენ. რასაკვირველია, ეს პროცესსი ხდებოდა ნელ-ნელა, შინაური წარმოება თან-და-თან უთმობდა ადგილს ფაბრიკისას და მრეწველობაც თან-და-თან ვითარდებოდა. ბოლოს, როდესაც შინაური წარმოება ყველგან ფაბრიკამ ბაზარს ეფეთ ეფეთ ეფეთ

ლებისა. მომავალს შერეულს სკოლაში მოიყრიან თავსა: რუსები, მოქალაქე სომხებისა ტ მოქალაქე თათრების შვილები და ქართველები, რომელნიც თითქმის მთლად სოფიდან სცხოვრებენ. სასკოლო ენა, რომელზედაც სწავლა იქმნება, ეცოდინებათ არა მარტო რუსებსა, არამედ პატარა სომხებსაც და თათრებსაც, როგორც ქალაქში აღზრდილები. არ ეცოდინებათ მხოლოდ პატარა ქართველებს, როგორც სოფლის შვილთ. ამის გამო სკოლაში პირველნი დაწინაურდებიან და ქართველები-კი უკან ჩამორჩებიან, თუნდა ნიჭით ბევრადაც სჯობდნენ მათ. ამ უკან ჩამორჩომის სამწუხარო შედეგიც მოჰყვება, რომ საოსტატო სემინარიაში ქართველთა რიცხვი, ისეც ძლიერ შემცირებული, უფრო კიდეც იკლებს.

ხოლო ყველზედ საკვალილი ის გახლავთ, რომ ეს რეფორმა მომასწავებელია სხვებისა, ბევრად უარესი. იგი მხოლოდ დასაწყისია უკეთესობისა, ეს ეს-ღა. ეს-ღა-ეს ეს-ღა-ეს ეს-ღა-ეს

ძლიერებას ხალხის კეთილდღეობისათვის.

დგებიანებულს სადილზედ დაიწყო სხვა-და სხვა პირთაგან სგფლისსმა სტუდენტის წარმოთქმა და სასიამოვნო წმინდა ქართული ლხინი მრავალად თავ-მოყრილ წევრებით გაგრძელდ დარბაზში. სულით და გულით ვისურვებთ, რომ ჩვენის ქვეყნის სხვა კუთხეებშიაც ავრე და მალე განეზორაკილებინოთ ყოველად-შემძლე ერთობის ძალ მაღლით მზგავსი სახალხო დაწესებულებანი ქვეყნის გაანება-ქონების გამოფხიზლება წარმატებისათვის.

წვერთაგანი.

ᲘᲝᲐ. ᲓᲘᲐᲜᲘᲜᲘᲡ ᲬᲔᲠᲘᲚᲘᲡ ᲬᲔᲠᲘᲚᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ. *).

წარსულ, 1894 წელს, მქონდა რამდენიმე ქართული საეკლესიო საგალობლები. ეს ნოტები მივიე ქვედელ-მონაზონ გრიგორისგან, რომელიც სტროგრეს ეპისკოპოსის სასახლეში. იმავე წელში, აგვისტოს ბოლო რიცხვებში, გრიგორ ბერსავე გარდავიე ჩემ მიერ მიღებული ნოტები. (ჩემდა სამწუხაროდ ოფიციალურად არ ჩავბარე—რომ არ მმსიეია, ოფიციალურად როგორ-ღა ჩავბარებდი! თორემ ავსაცდებოდი იმ ხათაბალას, რაც მე დამატყდა ივწერეთოს წყალობით).

რამდენიმე ხნის შემდეგ ყველა ნოტები ბ. შარადძეთვის უნდა გარდმეცთ დასაბეჭდად. გარდაცემის დროს დააკლდა ნოტები. ივლილნე წერეთელმა მაშინვე მოამზადა „დანოსი“ და მიმართა იმერეთის ეპისკოპოსს. ამ „დანოსში“ მოგვითხრობს:

ა, ნოტები ბენაშვილს ჰქონდა და მაშასადამე ისინ დაკარგა.

ბ, ბენაშვილმა დამახინჯა ჩვენი გალობა.

გ, ბენაშვილს ეზიზღება, ეჯავრება იმერული გალობა.

დ, ბენაშვილს უნდა, რომ ჩვენის (წერეთელი ეხოლოდ იმერულ კილოს ეძახის „ჩვენი“) გალობით უნდა რომ აღადგინოს ქიზიყური (ე. იგი ქართულ-ჯაჭური) გალობათ და ბოლოს ამნაირად ათავებს: რადგან დაკარგული 106 ნიმერი საგალობელი და ამ საგალობლების ნოტებზედ გადაღება დაუჯდ სამლვდელოებას 1166 მან. გარდაჰხდეს ბ. ბენაშვილს ეს ფულია.

შემდგომ რამდენიმე ნომერი დაკარგულ საგალობლებისა აღმოჩნდა ეპისკოპოსის სახლში. იმის მაგიერ რომ დადამიანმა თავი შეიკავოს და პატიოსნ�d და-ცვა, ივლილნე წერეთელმა წინ დაუხედავად სახოგადოებას ასე აცნობა, რომ დაკარგული ნოტები ბენაშვილმა ვიღაკას ხელით ეპისკოპოსის მეუწყლეს გარდასცა.

1895 წ. ივნისის, ვკონ, ბოლო რიცხვებში აღმოჩნდა თვით ეპისკოპოსის სახლშიც დანარჩენი დაკარგული საგალობლები. ნეტავი ვიცოდეთ,—ახლა მინც რას იტყვის ჩვენი ექვით ავადმყოფი ივლილნე წერეთელი.

ეს არის ჩემი მოკლე პასუხი. რაც შეეხება ა, ნოტების ვითომ ჩემ მიერ დაკარგვას, ბ, ქართულ გალობის ვითომ დამახინჯებას, გ, იმერულ გალობისადმი ზიზღით მოპყრობას, დ, ანაკე გალობით ვითომ კახურ გალობის ადგენას და სხვა ამგვარ ცილის წამებას, ამაზედ შემდეგში ვიცნობებ პატივცემულს მკითხველს დაწერილებით ქართულ მწერლობის რომელსამე ორგანოში.

ანდრია ს. ბენაშვილი.

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდან).

სტამბოლიდგან იუწყებიან დეკემბერ 28 ივნისიდგან.

იმის გამო, რომ ევროპის სახელმწიფოებმა ბუჯიათად მოსახოვეს ოსმალეთს, სომხეთში რეფორმების შემოღების შესახებ გარდაწყვეტილი პასუხი მიეცა, ოსმალეთის მთავრობამ, როგორც ვეუწეთ, კომისია შეადგინა ოთხის მინისტრისაკან გარეშე საქმეთა მინისტრის თოფრანდ-ფაშის თავმჯდომარეობით, რომელსაც მიანდო სპასხუფო წერილის შედგენა, რომ კომისიის მიერ დადგენილი პასუხი საოდესაღ ფარინგლიოყო, კომისიის სხდომებზედ მდიდრებს სრულიად არ მიეღიათ საქმის წარმოებაში მონაწილეობა. ამ საქმის შესახებ კომისიამ წარსულ კვირის შეიმეშვა პროექტი და დიდ ვეზირის საჯიდ-ფაშამ სულთანსა წარუგზავნა. ეგეი არის, ამდაენ-ჰამდი უთუოდ დაამტკიცებს ამ პროექტს, რადგანაც თურქანა-ფაშას დიდი ნდობა აქვს მოპოვებული სულთანისა და დიდის ვეზირის მარჯვენა ხელად ითვლება, თუმცა დიდად საოდუმ-ლოდ ინახავდნენ კომისიის პროექტსა, მაინც დაინტერესებულმა პირებმა შესძლეს და პროექტის ზოგიერთი საყურადღებო მუხლების შინაარსი შეიტყეს. უპირველეს კოვლისა ოსმალეთის მთავრობა სცდილობს, რაც შეიძლება თავისი ძველი განსახიჭვა განაბორკიელოს, ე. ი. თავისი რეფორმათა პროექტი როგორმე დაუახლოვოს. წინადადება ევროპის სახელმწიფოთა იმის შესახებ, რომ სომხეთისათვის მთავარ-ინსპექტორის თანამდებობა დაეარსებინა, ოსმალეთის მთავრობამ ეს საგანი შესახედულად სცნო უკვე, რადგანაც ანატოლიის მთავარ ინსპექტორად შაკრი-ფაშა დანიშნა. ხოლო რაც შეეხება ევლიიგის (მთავარ-გუბერნატორისა) დანიშვნას ხუთის წლით, იმ აზრით, რომ სახელ-წოდათ მიეცეთო უფლება თავისის სიტყვის თქმისა, სულთანის უფლებისათვის შეეფიგებლად იქმნა ცრნილი. სამაგიროდ ოსმალეთის მთავრობა თანხმობას უცხადებს, რომ ვალიგბისა და მუტესერიფების თანამდებობებზედ დრო გამოშვებით იყენენ ხოლმე რიგ-რიგით დანიშნულნი ქრისტიანეთა და მუსლიმანთაგან, რომელთაც იმავე დროს თანაშეეწენ ქრისტიანე ეყოფენები და თუ ქრისტიანე იქმნება ვალი ან მუტესერიფი, მაშინ ოსმალო. ხოლო რაკ შეეხება სახელმწიფოთა წინადადებას, რომ მაზრის უფროსსაც ქრისტიანთაგან დაენიშნოთ თანაშეწეფნი, ოსმალეთის მთავრობამ პირა-ბირ უარი განაცხადა, რადგანაც ამას ხარჯიც ბევრი დასჭირდება და არც ჯეგუფს შესაფერი მოხელენი. შემდეგ ფორმალურად არის გამოცხადებული, რომ ამის შემდეგაც ქრისტიანეთა ეპარქიების ყველა უფროსებმა საჩიერებითა და სხვა ამ გვარ საჭირო თხოვნებში ზინაგან საქმეთა და ან სასჯელთა საქმეთა მინისტრებს უნდა წარუდგინონ და არა პირდა-პირ კომისიისაო. საბოლოოდ ყველა დანარჩენი წინადადებანი უცვლელად იქმნენ მიღებულნი ოსმალეთის მთავრობისგან.

უცხოეთი

ᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ. ანტიპაპანელისტებმა ამ მანიფესტით მიმპარეთეს ირლანდიის ამომჩრეველთ: „სამის წლის წინად არჩევნებზე თქვენ საშინლად დაამარცხეთ ირლანდიის მოწინააღმდეგენი და მთ ხელი შეუწყეთ გლადსტონს ვაეტარებია თავისი ჰომრული ქვეყნა პალატაში. ეს კანონ-პროექტი, რომელიც მოსალოდნელი იყო, არ იქმნა შეწყნარებული ჩვენის მეუმფიმტრების—ლორდებისაგან. ჩვენ არ მივეცემივართ სასოწარკვეთილებას რადგან ვიცი, რომ თავისუფლებისათვის ვიბრძვით, და გამარჯვება ჩვენ დგებრჩება. რასაც ლორდთა პალატა იზამს ჩვენს განსაკურნებლად სისაწყლისა და სიღარიბისაგან, ჩვენ განსათავისუფლებლად ათასგვარ უსამართლოებათაგან, კი ხანი რაც შეტეტოდი ვვიქმენ. ლორდებმა გააუქმეს ბილები, რომელიც საარჩევანო უფლებებს ანიჭებდა ბევრ ათას კათოლიკეს ირლანდიის ქალაქებსა და სოფლებში,—ბილები, რომელიც უკვე შეწყნარებული იყო ქვედა პალატისგან. „პაპიზმან ბრძოლამ“ და ორანჟისმან ერთხელ კიდევ გიმარჯვეს, რის წყალობითაც, მგ., ქალაქს დერრის, რომელშიც 16.000 კათოლიკე სტუდენტს და მხოლოდ 12,000 მცხოვრებია სხვა სარწმუნოებისა, ერთ წარმომადგენელიც არ ეყოლება ქალაქის სანაცვლოდ და მხოლოდ ერთი მოსამსახურეა კათოლიკე ეყოლება, თუ ეტ ჩვენის დამხვეტლებს არ ჩაეფიდნოთ. ეს ნამდვილი ძველ რეპრესსიული კანონების სულია ჯერეც კიდევ ცოცხალი, რომელიც მხოლოდ ერთს წოდებას და ერთის სარწმუნოების მიმდევრებს აძლევს უფლებას, რომ ამ „უპირატესობით ალეტჯეილმა უმეორესობამ ძარცვოს და შეიგინოს ოთხ ხალხი. ეს არის კრიმეელისებური სული ხალხის ამოწყვეტისა, ცოტა შეცვლილი ვიქტორიის დროს შესაფერად, რომელმაც ისა ჰქმნა, რომ ირლანდიამ უკანასკნელ 50 წლის განმავლობაში 4 მილიონი მცხოვრები დაჰკარგა შიმშილით, ავადმყოფობითა და გადასახადებით. ეს ის სული, რომელიც ახასიათებს სოლსბერის პოლიტიკას ირლანდიის შესახებ, მისი იდეა „ბეკონეკ მმ ანთეელობისა“, რომელსაც იგი ემსახურება ამ ოცის წლის განმავლობაში. რას მოასწავებს ირლანდიისათვის ამ პოლიტიკის განგრძობა? იმას, რომ ირლანდიიდგან თანდა-თან მეტ მეკეთი წვდა, გადასახლდება უცხო ქვეყნებში. ახლა ისევ პირის-პირ სდგეხართ ამ ძალის წინაშე, რომელსაც ჰსურს გამეფებულ თქვენ სისაწყლე, თქვენ დამცირება, თქვენ მონობა. ახლა კიდევ მოგეცათ თქვენ შემთხვევა იბრძოოთ ირლანდიის ხალხის არსებობის დასაცველად. იბრძოლეთ მეფვრად! დაეხმარეთ არჩევნებზე მხოლოდ ინ ვანდიტებს, რომელნიც ვდადგენენ ნის პოლიტიკას თანაუკარძნენ ირლანდიის შესახებ და ეცდებინან, რომ ფუფუნა კვლავ ლიბერალებს დაუბრუნდეს, ე. ი. დაეხმარეთ ჰომრულის პარტიას, რომელსაც არასოდეს ამ პოლეკინა ხელი არც ერთის დიდის საქმისათვის ისე, რომ ეს საქმე გამარჯვებულის არ მიეყვანოს.

ᲑᲘᲑᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐ

მოგვივიდა ახალი წიგნი „Сборникъ свѣдѣній по культурѣ цѣнныхъ растеній на Кавказѣ. Выпускъ I. წიგნში მოთავსებულია 4 წერილი: ა) ფორთოხალი და ლიმონი ამიერ-კავკასიაში—ს. ნ. ტიმოფეევისა, ბ) ზეთისხილის მოშენება ამიერ-კავკასიაში—მ. სოვე, გ) რამი (კანფის მზგავსი ცეცხარე) და მის მოშენების ცდა ამიერ-კავკასიაში—ნ. ი. მორეფილი და ფ) დფნა და მისი ექსპლოატაცია—მისივე.

ჩვენში ძვირფასის მცენარეების გაშენებას უნდა მიექცეს დიდი ყურადღება. ჯერ ერთი იმიტომ, რომ ნიადაგიც, ჰავაც ხელს უწყობენ მათს ზრდასა და გავრცელებას, მეორეც იმიტომ, რომ ძათი კულტურა ძალიერ დიდს შემოსავალს იძლევა. საქართველოში მეტად საგრძნობელი მწრს სიცოცხვეა, მაშასადამე აუცილებლად საჭიროა მაღალის კულტურის მცენარეების მოშენება, რათა მიწათ-მომქმედნი ხვირი ნახოს მუშაობისაგან. სამიწათ მოქმედო და სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროს ადგილმპრავს უწყუბას განუწარახავს შეგროვოს ცოცხნი ძვირფას მცენარეების შესახებ ჩვენშიგამოიკვლიოს მათის მოშენების გარემოება და ეხვა ამგვარი, რათა მით ხელი შეეწყოს ამ საგნის შესწავლას. ახლად დასტამბული წიგნი მხოლოდ პირველი ნაწილია იმ სასარგებლო შრომისა, რომელიც უტვირთია ხსენებულ უწყებას.

ავტორების სახოგადო მოსაზრება ის არის, რომ საქართველოში (უეე ტესად, დასავლეთ ნაწილში) ბევრი ძვირფასის მცენარის მოშენება შეიძლება; თუ აქამდის ცდამ დიდი ნაყოფი არ მოიტანა, ამის მიზეზად გარეშე გარემოებანი უნდა ჩავთვალოთო: ნიადაგსა და ჰავის არ ცოდნა, მოშენების ტეხნიკის ნაკლებად ცოდნა და სხვა. საქმის რეგიანნი ნიადაგზედ დამყარებისათვის აგრონომები საჭიროდ სთვლიან საცდელისა და სამაგალითო მნდვრეების დაარსებას და პოპულიარულ წიგნაკებისა და დარიგების გავრცელებას ხალხში.

ფორთოხალისა და ლიმონის ხეების გაშენება ბ. ტიმოფეევის აზრით მოსახერხებელია მხოლოდ შავის ზღვის პირად მდებარე ადგილებში (ბათუმისა და სუხუმის ოლქებში) და აგრეთვე ლენქორანის მაზრაში, რომგვესვება სამხრეთ ევროპის ჰავასა და ნიადაგს. მაგრამ ამ ადგილებში ახლა ძლიერ ნაკლებად მისდევენ ამ კულტურას.

ზეთის ხილიც ეუმთავრესად იმავე ადგილებში მოდის (ართვინისა და სუხუმის მაზრებში) და ისე, როგორც ფორთოხალისა და ლიმონის ხის მოშენების, ძლიერ ნაკლებად მისდევს ხალხი.

რამი უფრო მეტს ადგილებში იხეირებს საქართველოში და რადგანაც დიდის შემოსავლის მოტანა შეეძლია, საჭიროა გავრცელდეს ამ მცენარის კულტურა.

დაფნა ხეირობს ქკეთი იმერეთში, გურიაში და სამეგრელოში. რომ ამ ხის კარგი მოგალა-მოშენება იცოდნენ ჩვენნი, დიდს სარგებლობას მოუტანდა მეურნეობას. დფნის ფოთოლი მრავალად სჭირია რუსეთს და სულ სახლეარ-გარიდგან მოიქმეი, მის მაგიერ რომ საქართველომ მიაწოდოს...

წიგნში მრავალი სხვა სასარგებლო ცნობაც არის მოთავსებული და შეიცავს სულ 120 გვერდს.

ᲬᲔᲠᲘᲚᲘ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗ.

—

თაისუფლის კორესპონდენტის შენიშვნა—„ბესეხსა ზედ ბოკეულის“, რომელიც დასტამბულია „ᲘᲕᲔᲠᲘᲐᲘᲡ“ 141 №-ში, ეოტა არ ეფოს შეე შეესება, როგორც თაისუფლის სკოლის მეუფეოსეს და ამისათვის ზნეობრივ მოკლედ ვრცეს ჩვენ ოავს განვაცხადთ, რომ სხვენებულს კორესპონდენტის წერილები ამენებულია მაროგანენ ანგარიშებზედ კოზორიძესთან და სრულებით მოკლებულნი არიან სინამდვილეს.

კორესპონდენტი დარწმენებული ბრძანდებოდეს ამაში, რომ ამის გარდა სხვებსაც შესტეგეთო ბუდი საზოგადო საქმისათვის, სხვასაც მოკლებენთ მოიტეტებოდ და არა ნაკლებ მასთან შედარებით ზნეობრივი სიფაქიზე და ბოკლებრივი ზნეობრივი ბოდიშებ ეკუნ ბარეშეს, რომ ბოლოს ამ ბოდიშ ჭკოსეოს ალაკი თაისუფლის სკოლაში, დღეკანდღეობის არც ბეჭენენთ და არც სხვის შმრეკ არ ანებებდა დაფარულ-დამხულდა. ამ კორესპონდენტიანის წაკითხვის შემდეგ, რომელიც ეოო დაბეჭდილი „ᲘᲕᲔᲠᲘᲐᲘᲡ“ 58 №-ში, მე შეუფიქენ საკმარეთ სკოლის მასწავლებლის შესახებ ეოკეოკეკ ტნოკეს შეკრეს, ბოლოს მორალურად მეეედ თაისუფლის და, რაც შემეძლო, ეკეოდეეი გამოეძიე, ბაკრამ ამეკეკრა არა ალმოსდა-ბა, რასაც ბ-ნი კორესპონდენტი სხნდა და სხეკის ლეკეს.

სხვა ტნოსთა შორის, რომელიც შეკეკრეკეკ კოშორიძის შესახებ, სკოლა-რასეთ ვრცეს ბეკეკზარეთ კორესპონდენტს ერთი, რომელიც ეკეუნის თაისუფლის მაზრის ფეფრისს: ეა ეს მასეკეხი უმეტ-ნაკლებოთ:

„ეკრეს ნეეს ზნეობრივ მოკლეკოდ, ბეკეეეკეთ, ეიმრეთ მაძო: ეარსეეთ მალისა ეკეკასსეკეეს რაცხეკეში მე და ჩეკეძმა რეზეეეკეეთ სამმრთეკეკეთ მიანეკ რასტოძაეეთ და ტასეკრეეეთ დეკეკსეეთ თაისუფლის სასწავლებლის ბეკეკეთალეკეს და ეკეზეეეკეს, და ეკეეკეეთ ჩანეკეეთ ეეკეეს ძაძრსდეკეეთ. ამასთანავე ეკეეთ, რომ მასწავლებლებს და მთ შორის ეკსსეკეთრეეთ ძმმ კოშორიძეს ეკოთ-სინდისეკრეთ შეეხრეკეკეთ თაეკეთ მოკეკეთ“.

„ეარსეეთ ეკეეს ენკეკისთვედეკეს ძარეეძეკ ორკეკ არ ეოოდეთ თაისეკეთ სკოლეეს სსეკრთა სკეკეთ მასწავლებეკეთ მ. კოშორიეეთ“—ბრძანებს კორესპონდენტი. მაგრამ ეკეს ეკეეკ ამეკეკრა საქეკეკეთ კორესპონდენტს კორესპონდენტს ეკრდა მაზრის ფეფრისსეთეკეს, რასტეკეეეეეთ ეკეეკ და ეკსეკეეეეეთ ეკეეკ ეკეეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ულოცველება ვისმეს, ისიც ორ წელზედ მეტი, ბუკარი ბარი უნდა ეოფილიყო. გოშორძის სელქკეთითაკანი, მაგრამ თამამად კარეშეფენობა ნს გოგეშორდენტს, და, თუ საქმროება მოითოკეს, ნათლადაც დაუშტეტეცთო, რომ გოშორძის სელქკეთითაკანს არე ერთის ან ორის ალიმრთო სეფელი ასე შეკენეთო და სეკლესეთო, როგორც ოფიან მოზოფეკენმა და ცესდა, რომ კარგი გოშორძისა არე ანაკეს შეუძლეთ მოზოფეკენთან მეტადი ნეობა.

არხიმანდრიტი ლეონიდე.

შესანიშვნელი.

რედაქციამ მიიღო ხუთი მნეფთი თავადის დიმიტრი კოსტანტინეს ძის ერისთავისაგან არტისტის ვლ. ალექსი-მესხიშვილის სასარგებლოდ.

შეძოწირულება.

«წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოებასა» გამგეობამ მიიღო ხაურადგან სახოგადოების სასარგებლოდ 24 ოქსასს გაშორფელის სალეგეკო სადამის წმინდა შეძოსაკენ ხუთი თუმანი და ორმოც და-რეკ კაპ.

გამგეობა დიდს მადლობას სწერაკს ხსენებულის სადამის გამმართველთ.

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა საგენტოსაგან).

6 ივლისი.

პეტერბურგი. ბუღარეთის დეპუტაცია 5 ივლისს წარუდგა პეტერგოფს ხელმწიფე იმპერატორს.

ლონდონი. ამორჩეულ იქნენ დღემდის: 254 უნიონისტი, 59 ლიბერალი, 6 პარნელისტი, 29 ანტიპარნელისტი და 2 მუშათა კანდიდატი. უნიონისტებმა 44 ახალი ადგილი შეიძინეს, ლიბერალებმა 10.

სოფია. სტამბულოვს 15 მძიმე ბრალობა აქვს თავზე; ერთი თვალი გადმოვარდნილი აქვს; ტვინის დახანანება არ ალმოუჩენენიათ. ბაზოგადოებას აკვირვებს პოლიციის მოქმედება, რადგანაც ტანდარმები იქვე ახლო იდგნენ და მკვლელნი ვერ და აკავეს; სტამბულოვის მოსამსახურე, რომელიც გამოეკიდა ერთ-ერთს მორტა-განმზრახველს, ტანდარმებმა დაიკავეს და მით მორატის ჩამდენს შეაძლებინეს გაქცევა. სტამბულოვის მტერნიც შეძრწუნებულნი არიან შემთხვევით. ბრალმდებელმა განკარგულება მოახდინა რომ ტიფლისელი დატუსებულ იქმნას. სტამბულოვი ღიმით ცუდად შეიქნა; მისს სიკვდილს მოელიან.

ათინა. გარეშე საქმეთა მინისტრმა განაცხადა პარლამენტში, რომ საბერძნეთის თავრობა ცდილობს მაკედონიაში ალარ დაინიშნოს ბულგარიის ეპისკოპოსები.

ქარლსბადი. კოზეურგის პრინცმა თანაგრძნობის დეპეშა გაუგზავნა სტამბულოვის ცოლს.

განცხადებანი

ბირველი ეერმო სამეურნალო ექიმის ნავასარდინისა
(ეუკიში, კარანეთის ძველის პირდაპირ)
ავადმყოფთ ილებენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეების გარდა.
დილამობით:
ბ. ს. ნავასარდინი, 11—12 საათ. იმათ, ვისაც სურს: სნეულებანი სახირურგიო, ვენერიული და სიფილისი.
ვ. მ. ჩიქოანი, 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.
ექ. ქალი ბ. ი. სოროკინ შერბანინისა, 10—11 საათ. ანეულებანი: დედათა სქესისადა შინაგანი.
ი. ფ. ბრატსკეგინი. 12—1 საათ. სნეულებანი: ყურისა, ყელისა, ცხეირის და გულ-მკერდისა.
ბ. ბ. კარაკეტანცი, 1—1½ საათ. სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვებისა.
საღამოობით:
ი. ფ. ბრატსკეგიჩი, 5—6; საამბათის, ხუთშაბათს და შაბათს.
ბ. ბ. ბურკო, 6—7 საათ. სნეულებანი: სიფილისი, ვენერიული, შინაგანი და კანისა.
ბ. ს. ნავასარდინი, 7—7½, საათამდის.
ბ. ბ. ბურკო. ვამოიკელეეს ქიმიურად და მიკროსკოპიულად შარდს, ნახველს, სისხლს, რძეს და სხვ.
რჩეკ-დარიგების და რეცეპ[illegible] აწერისა ფასი ათი შაური; ფასი კონსულიუმის და ოპერაციებისათვის—მორიგები. სამკურნალოს საწოლიცა აქვს ავადმყოფთათვის.
დირექტორი სამეურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდინი.
(857—1468)

მე შევიყიდე დ. სიტტრედიოშეარ. სებული წიგნის მაღაზია ბ-ნ პეტრე ბაკუის ძე გელეიშვილისაგან და მაქეს ამისი ნეშტართვე, ვისაც ეკერ ახლ. მაღაზიაში ისყიდება ყოველ-გვარი ქართული და რუსული სასწავლო წიგნები სასოფლო სკოლებისა და აგრეთვე [illegible]საკთხავი წიგნებიც ქართულს ენაზედ. ისყიდება აგრეთვე ყველა საკანცელიარო ნივთები. წიგნის მაღაზია იმყოფება სპირიდონ სიპარიულიძის შენობაში.

პატრონი სამტრედიის წიგნის მაღაზისა ვარლამ თათარსეს ძე ალლაძე.
(4—1)

ცნობილ ფაბრიკების

როიალები

პიანინო

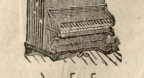

ფორტ-გარმონიანი, სეკრეტეკენი, გიტარები, ფლეიტები, კლარნეტები, ნოტები, ს